

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 15–16 березня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

співробітників та студентів гуманітарного факультету : 20-25 квітня 2009 року / Відп. за вип. Л. П. Валенкевич. — Суми : СумДУ, 2009. — Ч.2. — С. 55-56.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДРАМАТИЧНОГО ТЕКСТУ

Кривко Ю. А.

(Рівненський державний гуманітарний університет)

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Воробйова І. А.

Оволодіння майстерністю перекладача – це здатність до висловлювання думки мовця завдяки бездоганному володінню усім спектром засобів вербалізованої та невербалізованої репрезентації. Це орієнтує перекладача, з одного боку, на семантичну точність перекладу, а з іншого – на комунікативну наближеність до емоційного наповнення митцем – автором – в загальному контексті його повідомлення.

Постає питання, наскільки точно перекладач може передати іншомовну дійсність, адже «кожна мова складає свій понятійний світ, який слугує немовби посередником між дійсністю і людиною» [1, 171]. В різних мовах, в мовленнєвій культурі дійсність відбивається різним чином.

Мовлення здійснює дві ключові функції: інформативну (передачу думок) та емоційну (передачу почуттів). Саме остання і становить значну складність для перекладу, позаяк різні мови дають різні можливості для вираження емоцій, почуттів. «Оскільки етнонаціональна картина світу визначає мовну картину світу будь-якої нації, тому важливо пам'ятати, що мова відображає національні особливості народу-носія цієї мови, його дух і ментальність, яка не завжди зрозуміла і близька носіям інших мов і культур» [2, 71]. Кожна нація бачить світ по-своєму, тому й досягнення його змістовної тотожності в різних мовах є неможливим, проте намагання перекладача зробити текст перекладу якнайближчим до оригінального змісту є неодмінною умовою компетентності перекладача.

Переклад художніх творів є складним процесом. Особливо це стосується перекладу драматичних творів, які створюються не тільки для читання, але й для постановки на сцені. Драматичне мистецтво, з одного боку, належить до словесного мистецтва, оскільки це текст

літературний, а з другого – це текст сценічний. Саме ця подвійність визначає численні характерні закономірності драми, її художню специфіку та, особливо, труднощі її перекладу.

При перекладі драматичного тексту, перед перекладачем стоїть низка важливих питань. По-перше, це суттєві відмінності в національних традиціях, що вимагають залучення численних трансформацій у процесі перекладу. По-друге, кожен майстер слова, повинен відчувати найтонші зміни внутрішнього світу кожного персонажа та відтворювати особливості його характеру в мовленні.

Тому, доцільно також згадати за стратегії перекладу, до яких звертається кожен перекладач, що починає роботу з текстом. Відповідно до традиційного підходу, вибір стратегії перекладу обмежений лише двома варіантами – доместикацією чи форенізацією (від англ. *foreignization* та *domestication* відповідно). «Доместикація – це стратегія наближення тексту до культури мови, якою він перекладається, при цьому може спостерігатися втрата інформації тексту оригіналу. Форенізація – це стратегія збереження культурного компоненту тексту оригіналу в перекладі» [3, 251-252]. Для того, щоб зберегти культурний компонент вихідної мови в перекладі, не втратити його оригінальний колорит, слід використовувати стратегію форенізації, та, відповідно, щоб досягти прозорого перекладу, плавності та елегантності мови, підкорити культурне «чуже» домінуючим цінностям цільової культури, доречно буде притримуватись стратегії доместикації. Однак, можливе і поєднання та одночасне використання цих двох стратегій для отримання в кінцевому підсумку перекладу, що зможе, з одного боку, точно та детально передати зміст твору оригіналу, а з іншого, – зможе легко «влитись» в середовище мови перекладу і при цьому не виглядатиме чимось абсолютно чужим.

Найбільшої уваги з боки перекладача потребує переклад, так званих, національно маркованих елементів або ж реалій. Вони сприяють створенню національно-культурного колориту, віддзеркалюють специфіку певної культури. Переклад реалій – це справа не тільки перекладацької техніки, а й перекладацького мистецтва, вона вимагає від перекладача володіння значною фоною, тобто не лінгвальною, інформацією, оперування багатим енциклопедичним потенціалом. Щодо способів передачі реалій, можна виділити наступні: транскрипція (транслітерація), дескриптивна перифраза, калькування (повне й часткове), метод

уподібнення (субституція), знаходження ситуативного відповідника (контекстуальний переклад), контекстуальне розтлумачення (інтерпретація реалій) та ін.

Коли ж починаємо говорити про особливості мовлення персонажа, то перекладач повинен використовувати легкі для вимови та зрозумілі на слух слова, необхідно обмежити можливі помилкові фонетичні асоціації, скупчення приголосних, перевантаження речень односкладними та службовими словами.

При перекладі п'єс, не можна залишити без уваги переклад віршованого тексту, що має свої особливості. Це, наприклад, збіг чи незбіг синтагми та строфи, паузація всередині строфи, переноси синтагми, інтонаційно-ритмічна організація мовлення, співвідношення теми та мети висловлювання.

Підсумовуючи все вищесказане, перекладач драми ніколи не повинен забувати про те, що приступаючи до перекладу драматичного твору потрібно, перш за все, ознайомитись з творчістю автора і контекстом написання драми; вивчити характери дійових осіб драми, їх сценічні образи і стилізовану мову; проаналізувати стиль і семантику вихідного тексту, а також його культурно-історичний колорит; і лише тоді зосередитись на відтворенні всіх цих компонентів в тексті перекладу.

1. Колшанский Г. Соотношение субъективных и объективных факторов в языке / Г. Колшанский – М.: Наука, 1975. – 232с.
2. Цюрупа М., Громова Н. Мовна картина світу як специфічне відбиття світоглядної ментальності особистості / М. Цюрупа, Н. Громова // Мультиверсум. Філософський альманах. – Вип.4. – К., 2011. – С.63-73.
3. Gile D. Basic concepts and models for interpreter and translator training / D. Gile. – Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Pub. Co, 2009. – vol. 15. – 283 p.